



LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL R. K. SKUNDO DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU TYRIMO

2016-04-28 Nr. (16)SN-6)SP-40

Lygių galimybių kontrolierė Agneta Lobačevskytė pagal 2016 m. sausio 26 d. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) gautą R. K. (toliau – ir pareiškėjas) skundą atliko tyrimą dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu.

Atliekant tyrimą, 2016 m. vasario 12 d. raštu Nr. (16)SN-6)S-85 kreiptasi į (duomenys neskelbtini) ligoninės (toliau – ligoninė) administraciją, prašant pateikti paaiškinimą dėl pareiškėjo skunde išdėstytų aplinkybių.

2016 m. kovo 25 d. raštu Nr. (16)SN-6)S-196 kreiptasi į Vilniaus miesto antrojo policijos komisariato (toliau – ir antrasis PK) vadovą, prašant pateikti paaiškinimą dėl pareiškėjo skunde išdėstytų aplinkybių.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

1. Tarnybai 2015 m. sausio 26 d. pateiktame pareiškėjo skunde nurodoma, jog jam nustatyta negalia (35 proc. darbingumas). Š. m. sausio 3 d. pareiškėjas buvo smarkiai sumuštas jo namuose (duomenys neskelbtini). Atvykusi greitoji med. pagalba (brigados ID 0829) pareiškėją pristatė į ligoninės Neurochirurgijos skyrių, kur jam buvo nustatytas smarkus viso kūno sumušimas, galvos smegenų trauma (nustatytas sunkus kūno sužalojimas). Apie smurtinį nusikaltimą ligoninės administracija nedelsiant pranešė policijai. Po kelių dienų į ligoninę atvyko policijos pareigūnas iš antrojo PK (neprisistatė). Sužinojęs, kad ligoninėje pareiškėjas yra be globėjo, pareigūnas pareiškimo ar paaiškinimo nepriėmė. Pareiškėjas nurodo pats bandęs skambinti į Vilniaus apskrities vyriausiąją policijos komisariatą (toliau – ir VPK) ir telefonu 112, tačiau pareigūnų išsikviesti jam nepavyko.

Iš ligoninės pareiškėjas buvo išrašytas sausio 15 d. Sausio 16 d. pareiškėjas nurodo savo namuose buvęs užpultas ir sumuštas buvusio kaimyno S. G. Pristačius į ligoninę, pareiškėjui buvo nustatytas galvos

smegenų sukrėtimas, jis buvau paguldytas stacionariam gydymui. Apie smurtinį nusikaltimą ligoninės administracija nedelsiant pranešė policijai. Pareiškėjas nurodo, jog policija ir dėl šio nusikaltimo nebuvo atvykusi, jo neapsiklausė, pareiškimo ir paaiškinimo nepriėmė. 2016 m. sausio 21 d. pareiškėjui būnant palatoje Nr. 007, iš antrojo PK atvyko trys uniformuoti policijos pareigūnai. Pasak pareiškėjo, nepaaiškinus priežasčių, jam buvo surašytas administracinio teisės pažeidimo protokolas Nr. (duomenys neskelbtini) (toliau – protokolas). Rašant protokolą viena pareigūnė planšetiniu kompiuteriu filmavo (fotografavo) pareiškėją ligoninės palatoje, o kitas pareigūnas filmavo (fotografavo) pareiškėją mobiliuoju telefonu. Skunde nurodoma, jog į pareiškėjo prašymus, jog po sunkios traumos jis blogai jaučiasi, pareigūnai nereagavo. Pareiškėjas nurodo, jog pareigūnai tik nurodė pareiškėjui atvykti į antrąjį PK ir paliko neįskaitomą protokolo nuorašą. Pareiškėjas nurodo tik vėliau supratęs, jog pareigūnai atvyko ne suteikti jam pagalbos dėl užpuolimo, o surašyti administracinės teisės pažeidimo protokolą už neva jo kažkada padarytą pažeidimą (nepaaiškino kokį ir kada). Toks policijos pareigūnų elgesys, pasak pareiškėjo, buvo labai žeminantis ir jo manymu neteisėtas. Šių veiksmų liudytojais, pareiškėjas nurodo palatoje buvusius pacientą J. K. ir jo žmoną, budėjusį gydytoją D. R., kuris gydė pareiškėją.

2. Ligoninės direktorius 2016 m. kovo 10 d. raštu Nr. 2R-447(5.14) informavo, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos ir Generalinės prokuratūros 2002 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 55/42/16 „Dėl informacijos apie asmenis su kūno sužalojimais, kurie gali būti susiję su nusikaltimu, teikimo“, ligoninė įsipareigoja užtikrinti, kad „teritorinės policijos įstaigos budėtojas būtų nedelsiant telefonu informuotas apie visus atvejus, kai į sveikatos priežiūros įstaigą kreipiasi arba pristatomas asmuo, kurio gyvybei kelia pavojų padaryti kūno sužalojimai, taip pat asmuo, kurio gyvybei pavojus negresia, tačiau jam padarytos durtinės, pjautinės, šautinės ar dėl sprogo atsiradusios žaizdos arba kitokio pobūdžio kūno sužalojimai, kurie gali būti susiję su nusikaltimu“. Savo ruožtu policijos įstaigos privalo užtikrinti, kad „į sveikatos priežiūros įstaigą, iš kurios gautas pranešimas apie atvykusį ar pristatytą asmenį su kūno sužalojimais, kurie gali būti susiję su nusikaltimu, nedelsdama išvyktų operatyvinė tarnyba ir būtų nustatytos tikslios įvykio aplinkybės“.

Informuojama, kad pacientas R. K. į ligoninę buvo pristatytas 2016 m. sausio 3 ir 16 dienomis. Kadangi pacientas buvo patyręs smurtinius sužalojimus, tai yra pažymėta ligoninės Skubiosios pagalbos skyriaus pildomame Pacientų, nukentėjusiųjų dėl smurtinių veiksmų ir kelių eismo įvykių registravimo žurnale. Apie paciento patirtus smurtinius sužalojimus, įvertinus paciento sužalojimų sunkumą, buvo pranešta policijai: 2016 m. sausio 3 d. pacientas į ligoninę pristatytas 10:21 val., policijai pranešta 11:38 val., 2016 m. sausio 16 d. pacientas pristatytas į ligoninę 22:08 val., policijai pranešta 23:33 val. Policijos atstovai po pranešimų nesikreipė į ligoninės administraciją dėl informacijos ar dokumentų.

Atkreipiamas dėmesys, kad filmavimui, fotografavimui ligoninės patalpose taikomi reikalavimai, įtvirtinti Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai

atlyginimo įstatyme, Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme ir kituose teisės aktuose. Pažymima, kad be ligoninės administracijos sutikimo, filmuoti, fotografuoti ligoninės patalpose yra draudžiama, o esant ligoninės administracijos leidimui filmuoti, fotografuoti ligoninės patalpose, subjektas privalo patvirtinti, kad filmuojant ar fotografuojant į kadra nepateks ligoninėje besigydantys ar besilankantys asmenys (išskyrus tuos atvejus, jei jie sutinka).

3. Laikiniai einantis antrojo PK viršininko pareigas I. P. 2016 m. balandžio 11 d. raštu Nr. 10-S-76748 informavo, jog 2016 m. sausio 3 d. antrajame PK registruotas ligoninės slaugytojos pranešimas (registracijos Nr. (duomenys neskelbtini)) dėl R. K. sužalojimo. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau — BPK) 3 str. 1 d. 1 p. „Aplinkybės, dėl kurių baudžiamasis procesas negalimas“, 168 str. „Atsisakymas pradėti ikiteisminį tyrimą“, 2016 m. sausio 11 d. priimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą Nr. (duomenys neskelbtini).

Vilniaus miesto trečiajame policijos komisariate (toliau – trečiasis PK) 2016 m. sausio 16 d. registruotas R. K. pranešimas (registracijos Nr. (duomenys neskelbtini)), kadangi jis buvo sumuštas ir paguldytas į ligoninę. Dėl šio įvykio trečiajame PK atliekamas ikiteisminis tyrimas Nr. (duomenys neskelbtini).

2016 m. sausio 21 d. antrojo PK Viešosios policijos skyriaus (toliau -VPS) Prevencijos poskyrio (toliau - PP) pareigūnai buvo informuoti, kad R. K. sumuštas ir paguldytas į ligoninę. Kadangi antrojo PK VPS PP tyrėja J. R. nagrinėjo tris medžiagas susijusias su R. K. ir dėl šių medžiagų patikrinimo jis kelis kartus buvo kviečiamas atvykti į policijos komisariatą, bet neatvyko, buvo nuspręsta nuvažiuoti pas jį į ligoninę. Prieš važiuojant tyrėjas V. S. susiskambino su R. K. gydančiu gydytoju A. Š., kuris patikino, kad R. K. jaučiasi neblogai ir pareigūnai gali su juo bendrauti. 2016 m. sausio 21 d. vyresnioji tyrėja R. A., tyrėjai V. S. ir J. R. nuvyko į ligoninę ir surašė protokolą Nr. (duomenys neskelbtini), dėl atsakomybės pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 183 str. 1 d. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymo 22 str. 1 d. bei siekdamas, kad nebūtų pažeistos niekieno teisės, tyrėjas V. S. filmavo protokolo surašymo veiksmą.

2016 m. sausio 26 d. VPK Imuniteto skyriuje registruotas 2016 m. sausio 21 d. R. K. pranešimas (registracijos Nr. (duomenys neskelbtini)), kuriame nurodyta, kad antrojo PK pareigūnai atvykę į ligoninę R. K. filmavo ir darė jam spaudimą. Vadovaujantis BPK 3 str. 1 d. 1 p. „Aplinkybės, dėl kurių baudžiamasis procesas negalimas“ ir 168 str. „Atsisakymas pradėti ikiteisminį tyrimą“, 2016 m. vasario 4 d. priimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą Nr. (duomenys neskelbtini).

Pažymima, kad patikrinus Policijos registruojamų įvykių registrą nustatyta, kad nuo 2008 m. sausio 1 d. iki 2016 m. balandžio 4 d. įvykių kuriuose dalyvavo R. K. užregistruota - 162, iš jų: kaip įtariamasis - 20, kaip nukentėjęsysis - 93 ir kaip pristatytas į policijos įstaigą asmuo - 49 kartus.

4. 2016 m. balandžio 21 d. pareiškėjas pateikė Tarnybai skundo papildymą. Jame nurodoma, jog pareiškėjas nesutinka su antrojo PK 2016 m. sausio 11 d. nutarimu atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą Nr. (duomenys neskelbtini). Pasak R. K., šiame nutarime melagingai nurodoma, jog antrojo PK tyrėjas J. J. apklausė liudytojas I. M. ir R. G. (pareiškėjo kaimynes). Pastarosios neva nurodžiusios, jog 2016 m. sausio 2 d., būdamas neblaivus pareiškėjas save susižalojo pats. Pareiškėjas nurodo, jog I. M. (tel. nr. (duomenys neskelbtini)) ir R. G. (tel. nr. (duomenys neskelbtini)) jam patvirtinusios, jog apklausiamos nebuvo, liudijimų apie R. K. susižalojimą policijai nėra teikusios. R. K. nurodo, jog kreipėsi į Lietuvos Respublikos generalinę prokuratūrą. Generalinės prokuratūros nurodymu, trečiajame PK 2016 m. kovo 1 d. pradėtas ikiteisminis tyrimas Nr. (duomenys neskelbtini) pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 138 str. 1 d.

Pareiškėjas informuoja, jog dėl 2016 m. sausio 16 d. įvykdytų smurtinių veiksmų jo atžvilgiu antrojo PK pareigūnai neteisėtai neveikdami (nereagavo į ligoninės pranešimą apie įvykdytą sunkų smurtinį nusikaltimą), galimai padarė nusikaltimą numatytą BK 228 str. Antrojo PK 2016 m. balandžio 11 d. paaiškinime Nr. 10-S-76748 melagingai nurodoma, jog ikiteisminis tyrimas Nr. (duomenys neskelbtini) dėl šių įvykių pradėtas 2016 m. sausio 16 d. trečiajame PK. Pareiškėjas pabrėžia, jog minimas ikiteisminis tyrimas (Nr. (duomenys neskelbtini)) yra pradėtas tik 2016 m. balandžio 5 d. pagal R. K. 2016 m. kovo 15 d. pareiškimą.

R. K. taip pat skundžia VPK Imuniteto skyrius neobjektyviai atliktą tyrimą dėl antrojo PK pareigūnų veiksmų. Pasak pareiškėjo, tyrimo metu nebuvo apklausti nurodyti liudytojai. 2016 m. vasario 5 d. nutarimu Nr. (duomenys neskelbtini) konstatuojama, kad pažeidimų pareigūnų veiksmuose nenustatyta. Imuniteto skyriaus pareigūnai nepagrįstai rėmėsi neteisėtais ir nepagrįstais policijos pareigūnų paaiškinimais, o pareiškėjas apklaustas nebuvo. Pasak R. K., nutarime remiamasi melaginga informacija, kad leidimą filmuoti ir apklausti ligoninės palatoje, policijos pareigūnai telefonu buvo gavę iš pareiškėjo gydytojo A. Š. Pasak R. K., jį gydė gydytojas D. R., o gydytojo A. Š. jis nepažįsta.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Tyrimo metu buvo nustatoma, ar pareiškėjui, dėl smurtiniais veiksmais patyrus sveikatos sužalojimą, buvo užtikrinta veiksminga neįgaliųjų teisė į teisingumą ir apsaugą nuo smurto. Taip pat nustatoma, ar nebuvo pažeista pareiškėjo teisė į privatumą. Tai yra, ar nepažeidžiami Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos (toliau – ir Konvencija) 13 str. 1 d., 16 str. 2 d. bei 22 str. 1 ir 2 d. reikalavimai.

2. Konvencijos 13 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog valstybės, šios konvencijos šalys, užtikrina veiksmingą neįgaliųjų teisę į teisingumą lygiai su kitais asmenimis, įskaitant procesinių ir pagal amžių tinkamų sąlygų sudarymą, kad neįgaliesiems būtų užtikrinta galimybė kaip tiesioginiams ir netiesioginiams dalyviams, ir kaip liudytojams, veiksmingai dalyvauti visuose teisiniuose procesiniuose santykiuose, įskaitant ikiteisminį tyrimą ir kitus ikiteisminius ginčų nagrinėjimo etapus.

3. Konvencijos 16 straipsnio 2 dalyje numatyta, jog valstybės, šios konvencijos šalys, įsipareigoja užkirsti kelią visų formų išnaudojimui, smurtui ir prievartai, užtikrinamos *inter alia* atitinkamos pagalbos ir paramos formas pagal lytį ir amžių, neįgaliesiems ir jų šeimoms bei juos slaugantiems asmenims, įskaitant informacijos teikimą ir švietimą apie tai, kaip išvengti, atpažinti ir pranešti apie išnaudojimo, smurto ir prievartos atvejus.

4. Konvencijos 22 straipsnio 1 ir 2 dalyje numatyta, jog valstybės, šios konvencijos šalys, lygiai su kitais asmenimis saugo neįgaliųjų asmens, su sveikatos būkle ir reabilitacija susijusių duomenų konfidencialumą. Negali būti savavališkai ar neteisėtai kišamasi į nė vieno neįgaliojo privatų ar šeimos gyvenimą, negali būti pažeista tokių asmenų būsto neliečiamybė, susirašinėjimo ar kitokių formų bendravimo slaptumas ar neteisėtai kėsিনamasi į jų garbę ir reputaciją, nepaisant tokio asmens gyvenamosios vietos ar gyvenimo sąlygų. Neįgalieji turi teisę į įstatymo apsaugą nuo tokio kišimosi ar kėsინimosi.

5. Vadovaujantis Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 8 str., informacija apie paciento buvimą sveikatos priežiūros įstaigoje, jo sveikatos būklę laikytina konfidencialia ir gali būti suteikiama kitiems asmenims tik turint rašytinį paciento sutikimą.

6. Tyrimo metu nustatyta, jog:

6.1. R. K., 2016 m. sausio 3 d. patyręs smurtinius sužalojimus buvo pristatytas į ligoninę. Smurtinius veiksmus pareiškėjas abiem atvejais patyrė savo namuose, (duomenys neskelbtini) (antrojo PK aptarnaujamoje teritorijoje). Apie paciento patirtus smurtinius sužalojimus, įvertinus paciento sužalojimų sunkumą, buvo pranešta policijai. 2016 m. sausio 3 d. pacientas į ligoninę pristatytas 10:21 val., policijai pranešta 11:38 val. Policijos atstovai po pranešimų nesikreipė į ligoninės administraciją dėl informacijos ar dokumentų. Pareiškėjas nebuvo apklaustas kaip tiesioginis dalyvis. Antrajame PK 2016 m. sausio 11 d. priimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą Nr. (duomenys neskelbtini).

Tyrimas (Nr. (duomenys neskelbtini)) dėl 2016 m. sausio 3 d. pareiškėjo sužalojimo, pagal BK 138 str. 1 d. buvo pradėtas tik 2016 m. kovo 1 d., trečiajame PK, pagal R. K. atskirą pareiškimą.

6.2. R. K., 2016 m. 16 d. patyręs smurtinius sužalojimus buvo pristatytas į ligoninę. Smurtinius veiksmus pareiškėjas abiem atvejais patyrė savo namuose, (duomenys neskelbtini) (antrojo PK aptarnaujamoje teritorijoje). Apie paciento patirtus smurtinius sužalojimus, įvertinus paciento sužalojimų

sunkumą, buvo pranešta policijai. 2016 m. sausio 16 d. pacientas pristatytas į ligoninę 22:08 val., policijai pranešta 23:33 val.

Policijos atstovai po pranešimų nesikreipė į ligoninės administraciją dėl informacijos ar dokumentų. Pareiškėjas nebuvo apklaustas kaip tiesioginis dalyvis. Antrojo PK pareigūnai nepriėmė jokio procesinio sprendimo pagal ligoninės pranešimą.

Tyrimas dėl 2016 m. sausio 16 d. pareiškėjo sužalojimo (Nr. (duomenys neskelbtini)) buvo pradėtas tik 2016 m. balandžio 5 d. trečiajame PK, pagal R. K. 2016 m. kovo 15 d. pareiškimą.

Darytina išvada jog, antrojo PK pareigūnai neužtikrino pareiškėjo teisių į teisingumą ir apsaugą nuo smurto, numatytų Konvencijos 13 str. 1 d. ir 16 str. 2 d.

6.3. 2016 m. sausio 21 d. antrojo PK Viešosios policijos skyriaus (toliau -VPS) Prevencijos poskyrio (toliau - PP) pareigūnai tarnybos metu (nenustatytu teisiniu pagrindu) gavo informaciją dėl R. K. gydymo ligoninėje. Nuvykę pas pareiškėją į ligoninės palatą, vyresnioji tyrėja R. A., tyrėjai V. S. ir J. R. pareiškėjui surašė protokolą Nr. (duomenys neskelbtini), dėl atsakomybės pagal Administracinių teisės pažeidimų kodekso 183 str. 1 d. Protokolo surašymo veiksmas buvo pareigūnų filmuojamas.

Be ligoninės administracijos sutikimo, filmuoti, fotografuoti ligoninės patalpose yra draudžiama, o esant ligoninės administracijos leidimui filmuoti, fotografuoti ligoninės patalpose, subjektas privalo patvirtinti, kad filmuojant ar fotografuojant į kadra nepateks ligoninėje besigydantys ar besilankantys asmenys (išskyrus tuos atvejus, jei jie sutinka). Tyrimo metu negauta informacijos, jog antrojo PK pareigūnai būtų gavę ligoninės administracijos ar pareiškėjo leidimą filmuoti ar fotografuoti ligoninės patalpose, ar dėl jo kreipėsi.

Tyrimo metu negauta duomenų, patvirtinančių, jog tyrėjas V. S. telefonu iš gydytojo A. Š. gavo leidimą bendrauti su R. K., jo gydymosi ligoninėje metu. Nustatyta, kad 2016 m. sausio 21 d. skyriuje budėjo R. K. gydęs gydytojas D. R.

Konstatuotina, jog šiais veiksmais antrojo PK pareigūnai pažeidė pareiškėjo teisę į privatumą ir neužtikrino jo, su sveikatos būkle susijusių, duomenų konfidencialumo. Tai yra, pažeidė Konvencijos 22 str. 1 ir 2 d. reikalavimus.

7. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 21 str. 1 d. 3 p. bei Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. lapkričio 18 d. nutarimu Nr. IX-1827 patvirtintų Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos nuostatų 9 p., pareiškėjo skundo dalys dėl antrojo PK ir VPK Imuniteto skyriaus pareigūnų procesinių sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo Tarnyboje nenagrinėtos.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 14 str., 15 str. bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 str. 1 d. 1 p., 12 str. 2 d.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Perduoti tyrimo medžiagą Nr. (16)SN-6 Vilniaus apygardos prokuratūrai, pareiškėjo skunde esant nusikalstamos veikos požymiams.

2. Kreiptis į Policijos generalinį komisarą ir Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininką ir siūlyti, siekiant užtikrinti neįgaliesiems veiksmingą teisę į teisingumą, pagal Konvencijos 13 str. 2 d. užtikrinti atitinkamą policijos darbuotojų mokymą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė